

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

**TẬP QUÁN CUỐI XIN TRUYỀN THỐNG CỦA NGƯỜI ĐAN
LAI HUYỆN CON CUÔNG – TỈNH NGHỆ AN VÀ TÁC
ĐỘNG ĐẾN PHONG TRÀO XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG
VĂN HÓA MỚI**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

Giảng viên hướng dẫn: Th.s Phạm Bích Huyền

Sinh viên thực hiện : Lương Thị Bình

Lớp : QLVH 9B

Hà Nội – 2012

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
MỞ ĐẦU	5
1. Lý do chọn đề tài.....	5
2. Mục đích nghiên cứu	6
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	6
4. Phương pháp nghiên cứu.....	6
5. Nguồn tư liệu.....	6
6. Đóng góp của khóa luận.....	7
7. Bố cục khóa luận.....	7
 CHƯƠNG 1 : KHÁI QUÁT ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN KINH TẾ - XÃ HỘI HUYỆN CON CUÔNG – TỈNH NGHỆ AN	
1.1. Đặc điểm tự nhiên	
1.1.1. Vị trí địa lý	
1.1.2. Địa hình	
1.1.3. Khí hậu	
1.1.4. Sinh vật rừng	
1.1.5. Nguồn nước	
1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	
1.2.1. Tình hình kinh tế	
1.2.2. Đặc điểm văn hóa, xã hội	
1.3. Tổng quan về người Đan Lai huyện Con Cuông – tỉnh Nghệ An	
1.3.1. Lịch sử cư trú	
1.3.2. Các giá trị văn hóa	
 CHƯƠNG 2 : TẬP QUÁN CUỐI XIN TRUYỀN THỐNG CỦA NGƯỜI ĐAN LAI HUYỆN CON CUÔNG – TỈNH NGHỆ AN	
2.1 Quan niệm chung về hôn nhân	
2.1.1. Các tiêu chuẩn trong hôn nhân	
2.1.2 Các quy tắc trong hôn nhân	
2.1.3 Cư trú sau hôn nhân	

2.2 Quá trình dẫn tới hôn nhân và một số luật tục của người Đan Lai huyện Con cuông – tỉnh Nghệ An

2.2.1 Quá trình tìm hiểu dẫn tới hôn nhân

2.2.2 Một số luật tục trong hôn nhân của người Đan Lai

2.3 Các nghi lễ trong cưới xin truyền thống của người Đan Lai huyện Con Cuông - tỉnh Nghệ An

2.3.1 Các tục lệ trước khi cưới

2.3.2. Các tục lệ khi cưới

2.3.3 Tục lệ sau khi cưới

2.3.4. Một số trường hợp hôn nhân đặc biệt của người Đan Lai

2.4. Hôn nhân của người Đan Lai ở huyện Con Cuông ngày nay

CHƯƠNG 3 : TÁC ĐỘNG CỦA TẬP QUÁN CƯỚI XIN TRUYỀN THỐNG NGƯỜI ĐAN LAI ĐẾN PHONG TRÀO XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA MỚI

3.1 Khái quát về công tác xây dựng đời sống văn hóa ở Con Cuông

3.1.1 Quan điểm của Đảng và Nhà nước về vấn đề hôn nhân

3.1.2 Các tiêu chí của huyện Con Cuông về xây dựng đời sống văn hóa mới

3.1.3 Kết quả đạt được trong phong trào xây dựng đời sống văn hóa mới

3.2 Tập quán cưới xin truyền thống và việc xây dựng đời sống văn hóa mới

3.2.1 Tác động tích cực từ cưới xin truyền thống của người Đan Lai

3.2.2 Tác động tiêu cực từ cưới xin truyền thống của người Đan Lai

3.3 Một số nhận xét ban đầu

3.3.1 Những nét đẹp trong đám cưới người Đan Lai cần phát huy

3.3.2 Những tập tục cần khắc phục

3.3.3 Phương hướng giữ gìn và phát huy nét đẹp trong hôn nhân của người Đan Lai

3.4 Một số kiến nghị, giải pháp

3.4.1 Giải pháp phát triển kinh tế

3.4.2 Giải pháp về y tế, giáo dục

3.4.3 Tăng cường công tác tuyên truyền, vận động

3.4.4 Huy động, xây dựng và nâng cao nguồn lực

KẾT LUẬN

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO 8

PHỤ LỤC DANH SÁCH NHỮNG NGƯỜI CUNG CẤP TƯ LIỆU

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Việt Nam là một đất nước có nền văn hóa đa dạng, phong phú, đặc sắc với sự thống nhất của hơn 54 dân tộc anh em. Bên cạnh những nét văn hóa chung tạo nên sự thống nhất đó thì mỗi dân tộc có những nghi lễ, phong tục tập quán riêng mà không thể trộn lẫn với bất kỳ các dân tộc khác. Một trong những nét văn hóa đặc trưng, tiêu biểu của các dân tộc đó là tập quán cưới xin. Việc cưới không chỉ đánh dấu một sự kiện quan trọng trong bước đường đời của đôi lứa mà còn là một hình thức sinh hoạt văn hóa của cả cộng đồng, nó đã trở thành tục lệ của bao đời nay tạo nên một dòng chảy liên tục trong cuộc sống của mỗi con người.

Từ xưa đến nay, lễ cưới là nghi lễ tốt đẹp trong đời sống của tất cả mọi người ở khắp nơi trên đất nước. Nó gắn với đời sống tâm linh của cộng đồng dân cư đó, đến với đám cưới ta có thể thấy được những nét văn hóa tiêu biểu, đặc trưng của các dân tộc. Đám cưới không chỉ là ngày trọng đại của đôi lứa mà còn là ngày vui của họ hàng, làng xóm, láng giềng, là dịp để mọi người gặp gỡ, giao lưu sinh hoạt văn hóa, trao đổi kinh nghiệm trong sản xuất, là cơ hội để đôi lứa gái trai tâm tình, tìm hiểu nhau. Bên cạnh những nét văn hóa đặc sắc, tiêu biểu của các dân tộc đó cũng còn có nhiều vấn đề đáng quan tâm trong lễ cưới, đặc biệt là các dân tộc thiểu số như: các tục lệ thách cưới, quan niệm về hôn nhân, độ tuổi kết hôn... Tuy nhiên, mỗi dân tộc, vùng miền lại có những đặc trưng riêng, vì vậy cần phải tìm hiểu và làm sáng tỏ. Quan niệm về cưới xin của người Đan Lai có nhiều điểm khác biệt so với các dân tộc khác, Là sinh viên năm thứ tư trường Đại Học Văn Hóa Hà Nội, tôi chọn đề tài ***“Tập quán cưới xin truyền thống của người Đan Lai huyện Con Cuông – tỉnh Nghệ An và tác động đến phong trào xây dựng đời sống văn hóa mới”***

làm khóa luận tốt nghiệp của mình, qua đó nhằm chỉ ra những nét lạc hậu làm ảnh hưởng đến thuần phong mỹ tục của dân tộc, đồng thời đóng góp ý kiến để giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, nhất là tập quán cưới xin của người Đan Lai ở xã Môn Sơn, huyện Con Cuông, tỉnh Nghệ An.

2. Mục đích nghiên cứu

Khóa luận tập trung tìm hiểu các nghi thức, tập tục trong cưới hỏi của người Đan Lai, từ đó thấy được sự thay đổi trong đám cưới truyền thống và đám cưới hiện nay. Đồng thời thấy được những tác động tới việc xây dựng đời sống văn hóa mới hiện nay, nhận biết được những mặt tồn tại, phát huy những nét đẹp trong đám cưới của người Đan Lai góp phần làm giàu cho văn hóa Việt Nam.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Khóa luận chỉ xoay quanh vấn đề tục cưới xin, những nghi lễ trong cưới xin và những tác động của nó tới việc xây dựng đời sống văn hóa mới hiện nay của người Đan Lai huyện Con Cuông.

Phạm vi nghiên cứu: lễ cưới của người Đan Lai xã Môn Sơn, huyện Con Cuông, tỉnh Nghệ An.

4. Phương pháp nghiên cứu.

Khóa luận sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

- Nghiên cứu tài liệu, các công trình có liên quan của các tác giả đi trước
- Khảo sát thực tế, phỏng vấn trực tiếp người dân tại bản Búng, Cò Phạt, xã Môn Sơn, huyện Con Cuông – tỉnh Nghệ An.

5. Nguồn tư liệu

Nguồn tư liệu nghiên cứu chủ yếu của khóa luận là tài liệu điền dã, khảo sát thực tế tại xã Môn Sơn, huyện Con Cuông, tỉnh Nghệ An.

Ngoài ra còn sử dụng tư liệu trong các công trình nghiên cứu, các báo, tạp chí dân tộc học, báo cáo tình hình kinh tế, văn hóa, xã hội ở địa phương.

6. Đóng góp của khóa luận

- Khóa luận đóng góp thêm tài liệu nghiên cứu về lễ cưới của người Đan Lai huyện Con Cuông – tỉnh Nghệ An.

- Đưa ra những kiến nghị từ đó có thể áp dụng vào thực tiễn nhằm góp phần nâng cao đời sống văn hóa, đồng thời để bảo tồn và gìn giữ các giá trị văn hóa tốt đẹp của người Đan Lai huyện Con Cuông – tỉnh Nghệ An, góp phần xây dựng văn hóa tộc người độc đáo và đậm đà bản sắc văn hóa dân tộc.

7. Bố cục khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận và phụ lục nội dung chính của khóa luận bao gồm:

Chương 1: Khái quát điều kiện tự nhiên – kinh tế -xã hội huyện Con Cuông – tỉnh Nghệ An.

Chương 2: Tập quán cưới xin truyền thống của người Đan Lai huyện Con Cuông – tỉnh Nghệ An.

Chương 3: Tác động của tập quán cưới xin truyền thống người Đan Lai đến phong trào xây dựng đời sống văn hóa mới.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vi Văn An (1993), *Góp thêm tư liệu về tên gọi và lịch sử cư trú của các nhóm Thái vùng đường 7 tỉnh Nghệ An*, Tạp chí dân tộc học.
2. Bộ văn hóa thông tin, *Sổ tay công tác văn hóa – thông tin vùng dân tộc thiểu số và miền núi*, Hà Nội 2003.
3. Cầm Cường (1996), *văn hóa dân tộc Thái vùng Tây và Tây Bắc Việt Nam*, NXB Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
4. Nguyễn Đình Lộc (1993), *Các dân tộc thiểu số ở Nghệ An*, NXB Nghệ An.
5. Hoàng Tùng, *Phóng sự - tư liệu “xóa bỏ hủ tục để xây dựng cuộc sống mới cho người Đan Lai”*, 22/02/2012.
6. Đậu Đức Truyền, *Tục cưới hỏi của người Thái (khảo sát ở huyện Tương Dương – Nghệ An)*, tạp chí văn hóa Nghệ An, 2000.
7. Huy Thắng - Vương Hùng – Hồng Thúy(1997), *Những điển hình nếp sống mới trong vùng các dân tộc thiểu số*, NXB Việt Bắc.
8. Đặng Nghiêm Vạn, *Bước đầu tìm hiểu về lịch sử phân bố dân cư miền núi Nghệ An*, Tạp chí dân tộc học Việt Nam số 2/1974.
9. Phạm Thanh Khương, *Phóng sự “hồi sinh tộc người Đan Lai”*, 4/3/2011.
10. Nhiều tác giả (1996), *Giữ gìn và bảo vệ bản sắc văn hóa các dân tộc thiểu số Việt Nam*, NXB Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
11. Tạp chí lý luận của ủy ban dân tộc, người Đan Lai ở Thạch Sơn, 19/6/2009.

12. Thông tấn xã Việt Nam (1998), *Việt Nam hình ảnh cộng đồng 54 dân tộc*, NXB văn hóa dân tộc.

13. UBND huyện Con Cuông, *Báo cáo kết quả thực hiện kế hoạch mục tiêu kinh tế - văn hóa xã hội – quốc phòng – an ninh năm 2011 và phương hướng, nhiệm vụ năm 2012*.

14. UBND Xã Môn Sơn, *Báo cáo kết quả thực hiện kế hoạch mục tiêu kinh tế - văn hóa xã hội – quốc phòng – an ninh năm 2011 và phương hướng, nhiệm vụ năm 2012*.

15. Phòng miền núi và phòng pháp chế - Lưu trữ tư liệu Bộ Văn hóa, *Giới thiệu sơ lược một số phong tục tập quán của các dân tộc thiểu số ở Việt Nam*, tr 1, tr 8

16. Quy ước xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trong tang ma, cưới hỏi, lễ hội (tạm thời) của HĐND huyện Con Cuông.

17. Website: www.google.com